

TARTALOM

ELŐSZÓ	9
I. FORRÁSOK	13
1. Muszlim források	13
1.1. Hivatalos iratok	13
a) Zsoldlisták.....	13
b) Az imahelyek alkalmazottainak nyilvántartásai.....	14
c) Tímár-defterek.....	14
d) Tartományi pénztári naplók	14
e) Mukátaa-elszámolások	15
f) Szandzsák-összeírások (tahrír- vagy mufasszal-defterek).....	15
g) Alapítványi iratok.....	16
h) Bírósági feljegyzések, kádi-szidzsillek	16
i) Mühimme-defterek.....	17
j) Vegyes iratok	17
1.2. Történeti források	18
a) Krónikák	18
b) Életrajzok	18
1.3. Földrajzi művek.....	19
1.4. Evlia cselebi.....	20
1.5. Török ábrázolások.....	21
2. Keresztény források	23
2.1. Útleírások	23
2.2. Hadjárat naplók, visszaemlékezések, jelentések	24
2.3. Ostromrajzok, hadmérnöki felmérések	24
2.4. Metszetek	25
2.5. A visszafoglalás után keletkezett keresztény iratok	27
2.6. A visszafoglalás utáni ábrázolások	28
3. Régészeti és művészettörténeti források	28
II. KUTATÁSTÖRTÉNET.....	30
III. MUSZLIMOK A HÓDOLTSÁGBAN.....	35
1. A hódoltság	35
2. A „török”	37

IV. AZ IMAHELYEK SZEREPE A MUSZLIM TÁRSADALOMBAN	40
1. A vallási élet	40
2. A társadalmi élet	40
3. A kulturális élet	42
4. A munkahely – gazdasági élet	43
5. A reprezentáció („stratégiai alapítványok”)	44
6. Az iszlám világ és az oszmán hatalom jelképe	45
V. A VAKUFOK	47
VI. A HÓDOLTSÁGI IMAHELYEK	53
1. Az imahelyek száma	53
1.1. Nagy számok Evliánál – a hódoltsági mecsetek kérdése	53
1.2. A hódoltsági imahelyek száma	56
1.3. Az uralkodói dzsámik	62
1.4. Településcsoportok az imahelyek száma szerint	65
a) Várak imahely nélkül	65
b) Erősségek egyetlen imahellyel	71
c) Több imahellyel rendelkező települések	72
d) Falusi muszlimok	76
2. Az imahelyek elnevezése	77
2.1. Személynevekből képzett elnevezések	78
2.2. Jelzős elnevezések	79
2.3. A térbeli helyzetre utaló elnevezések	81
3. A fenntartók	81
3.1. Uralkodói dzsámik	81
3.2. Magánalapítványok	82
4. Az alapítók	84
4.1. A birodalom vezetői (nagyvezírek, defterdárok)	85
4.2. Stratégiai alapítványok a hódoltságban	85
4.3. A hódoltság vezető családjai	86
4.4. Középvezetők	87
4.5. Alsó szintű vezetők	87
4.6. Értelmiségiek	88
4.7. Meghatározhatatlan státuszú alapítók	88
4.8. Több imahelyet alapító személyek	88
5. Az alapítások ideje	90
VII. AZ IMAHELYEK SZEMÉLYZETE	93
1. Az alkalmazottak létszáma	93
2. Az imám	94
3. A hatíb	95
4. A váiz	95
5. A müezzín	96
6. A recitátorok	97
7. Az imahely gondnokai	98

TARTALOM

8. A tanító	98
9. A dzsámiszemélyzet fizetése	99
10. Életutak	102
VIII. DZSÁMIK A HÓDOLTSÁGBAN	105
1. Klasszikus, négyzet alaprajzú, kupolás dzsámik	106
2. Téglalap alaprajzú dzsámik	109
3. Egyszerű kivitelezésű dzsámik, faépületek	112
4. Keresztény templomból kialakított imahelyek	113
IX. AZ ISMERT EMLÉKEK KIALAKÍTÁSÁNAK JELLEMZŐI	116
1. Minaret	116
2. Előcsarnok	124
3. A sarkok fedése	128
4. A kupolaátmérő	130
5. Az ablakrend	132
6. Az épületek díszítése	135
X. ÖSSZEGZÉS	142
ADATTÁR	143
MELLÉKLET	595
A képek és térképek forrásjegyzéke	595
Felhasznált források, irodalom és rövidítések jegyzéke	607
Idegen szavak és kifejezések magyarázata	628
Földrajzinév-mutató	633
Személynévmutató	640